

ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Άριθμός 35

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΔ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

06-09-2026

Μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀδελφοί μου, εἰσερχόμεθα σέ νέα ἐνότητα.

ΤΑ ΑΜΦΙΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ. «Ἐπειδή καί τά ἱερά ἄμφια χάριν ἔχουσιν θείαν· ὅτι καί σημασίαν πνευματικήν ἕκαστον τούτων ἔχει τινά, καί δι' εὐλογίας ἀρχιερατικῆς ἕκαστον τούτων δίδεται», σημειώνει ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης (PG 155,868). Ὁ λειτουργός ἐνδύεται τήν στολή του, γιά νά ἀποβάλλει «τόν παλαιόν ἄνθρωπον τόν φθειρόμενον κατὰ τάς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης» καί «νά ἐνδυθῇ τόν καινόν ἄνθρωπον, τόν κατὰ Θεόν κτισθέντα, ἐν δικαιοσύνῃ καί ὁσιότητι τῆς ἀληθείας» (Ἐφεσ. 4,24). «Ἡ θεολογική ἐννοια τοῦ ἀμφίου εἶναι ὅτι ὁ λειτουργός δέν τελεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τά μυστήρια, ἀλλά δυνάμει Χριστοῦ καί τῆς ἱερωσύνης τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποίαν κατέχει διά τῆς χειροτονίας ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ἐνδεδυμένος τήν τῆς ἱερατείας Χάριν», σημειώνει ὁ καθηγητής Ἰωάν. Φουντούλης (Λειτουργγ. Α'). Ὁ ἱερεύς, κάθε φορά πού ἐνδύεται τά ἱερά ἄμφιά του, τά εὐλογεῖ σταυροειδῶς, τά ἀσπάζεται καί τά φορεῖ. Οἱ πράξεις αὐτές πιστοποιοῦν ὅτι τά ἱερά ἄμφια «ἡγιασμένα εἰσὶ καί ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ ἁγιάζεται καί ἁγιασμοῦ μεταδοτικά εἰσι» (Συμεών Θεσσαλονίκης). «Ὁ ἱερεύς, φορῶντας τήν ἱερατική του στολή, μᾶς ὑπενθυμίζει πῶς, ἐνῶ εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, δέν ἀνήκει μόνο στόν κόσμο αὐτό. Στέκεται ἀνάμεσα στόν ἄνθρωπο καί τόν Θεό, γέφυρα ἀπό τήν ὁποία ἀνέρχονται οἱ προσφορές μας στόν Ὑψιστο καί κατέρχονται οἱ δωρεές τοῦ Θεοῦ» (Γρηγόριος Ἱερομ., ἡ Θ. Λειτουργία).

Στήν Παλαιά Διαθήκη ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ ἐξυμνεῖ τήν ἀγιότητα τῶν ἱερατικῶν στολῶν (42,14). Στό βιβλίο τῆς Ἐξόδου (28,2-3) διαβάζουμε «Καί ποιήσεις στολήν ἁγίαν Ἀαρὼν τῶν ἀδελφῶν σου εἰς τιμήν καί δόξαν ... καί ποιήσουσι τήν στολήν τήν ἁγίαν Ἀαρὼν εἰς τό ἅγιον ἐν ᾗ ἱερατεύσει μοι». Μάλιστα αὐτά τά λόγια τά ἀναφωνεῖ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος πρὸς τόν Μωϋσῆ.

Στήν Καινή Διαθήκη, στήν Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου, τά ἐνδύματά Του ἔγιναν «λευκά ὡς τό φῶς» (Ματθ. 17,2). Τό «ἱμάτιόν» Του ἀγγίζει μέ πίστη ἡ αἰμορροοῦσα γυναῖκα καί, ὡς ἄλλος «μυστικός ἀγωγός τῆς δυνάμεως Κυρίου», τήν καθαρίζει (Ματθ. 9,21). Ὁ χιτῶνας τοῦ Κυρίου «ὑφαντός ἄνωθεν» (Ἰω. 19,23) εἶναι σύμβολο καί εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας

μας. Ὁ Ἐπίσκοπος Εὐσέβιος προσφωνῶντας τούς Ἐπισκόπους τῆς Ἐπαρχίας του τῆς Τύρου, λέγει: «Ὡ φίλοι Θεοῦ καί ἱερεῖς, οἱ τόν ἅγιον ποδήρη καί τόν οὐράνιον τῆς δόξης στέφανον καί τήν ἱερατικήν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στολήν περιβεβλημένοι» (Ἐκκλ. Ἱστορ. 10,4). Ἀρχαῖες μαρτυρίες γιά τήν χρήση τῶν ἱερῶν ἁμφίων ἔχομε: 1) Ἀπό τό Η' (8^ο) βιβλίο τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. Σύμφωνα μέ αὐτό, ὁ Ἐπίσκοπος, προκειμένου νά ἱερουργήσῃ, ἀλλάσει ἔνδυμα. «Μετεκδύεται ἔνδυμα λαμπρόν». 2) Ἀπό τόν ἅγιο Ἰερώνυμο (345-420), ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖ ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐνεδύοντο εἰδικά λειτουργικά ἅμφια, διαφορετικά ἀπό ἐκεῖνα, πού ἔφεραν ἔξω τοῦ Ναοῦ (Migne PL. 25.437). Ἀπό τον ἅγιο Θεοδώρητο (395-460), ὁ ὁποῖος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀπέστειλε τό 330 πολύτιμο ἔνδυμα (ἱερά στολή) στόν Πατριάρχη Ἱεροσολύμων Μακάριο (314-333), δεῖγμα σεβασμοῦ καί τιμῆς πρὸς τήν Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων. 4) Ἀπό τόν ἅγιο Ἰσίδωρο τόν Πηλουσιώτη (360-440) πού ὄχι μόνο μνημονεύει τά ἱερατικά ἅμφια, ἀλλά καί καθορίζει τόν συμβολισμό τους. Σέ διάφορες Συνόδους ἀναφέρονται τά ἱερά ἅμφια, ὅπως π.χ. ἡ ἐν Γάγγρα τό 343 καί ἡ ἐν Λαοδικεῖα τό 364 μ. Χ. (Κων. Κούρκουλα - Τά ἱερά ἅμφια).

ΤΑ ΑΜΦΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ. Αὐτά εἶναι τρία γιά τό ἱερό τοῦ ἀριθμοῦ: Τό στιχάριο, τό ὀράριο καί τά ἐπιμανίκια. Ὁ Διάκονος λειτουργικῶς ἐπέχει «ὑπηρέτου τάξιν» (PG. 155.709) δηλαδή στόν Ἐπίσκοπο καί τόν Πρεσβύτερο. Δέν μπορεῖ νά τελέσῃ καμμία λειτουργία ἀπό μόνος του.

Τό στιχάριο εἶναι τό πρωταρχικό ἅμφιο τοῦ Διακόνου καί κοινό ἅμφιο ὅλων τῶν ἱερατικῶν βαθμῶν. Πρόκειται γιά ποδήρη (μέχρι τά πόδια) χιτῶνα μέ ρίζες στήν Παλαιά Διαθήκη: «ἐνδύσεις (τόν ἱερέα) Ἀαρὼν τόν ἀδελφόν σου χιτῶνα τόν ποδήρη» (Ἐξόδ. 29,5) καί στήν Ἀποκάλυψη «ἐνδεδυμένον ποδήρη (ἔνδυμα) (1,13). Κατά τόν ἅγιο Συμεών Θεσσαλονίκης τό στιχάριο ἐξηγεῖται ὡς «ἔνδυμα ἀφθαρσίας καί ἁγιωσύνης».

Τό ὀράριο ἢ ὠράριο εἶναι διακριτικό ἅμφιο τοῦ Διακόνου. Πρόκειται γιά μακριά λωρίδα ὑφάσματος, τήν ὁποία φορᾷ στόν ἀριστερό του ὤμο κατά τέτοιο τρόπο, ὥστε τό ἓνα ἄκρο νά κρέμεται μπροστά μέχρι κάτω καί τό ἄλλο νά κρέμεται πρὸς τά πίσω. Τό ἅμφιο αὐτό προέρχεται κατά μία ἄποψη ἀπό τό ος-ορίς (= στόμα) καί χρησίμευε ὡς μάκτρο γιά τήν, μετά τή Θεία Λειτουργία, Κοινωνία. Ὁ Καθηγητής Ἰω. Φουντούλης σημειώνει ὅτι προέρχεται ἀπό τό oraze ἢ orare = προχεύεσθαι. Ἐνα ἀπό τά καθήκοντα τοῦ Διακόνου εἶναι νά στέκεται σέ στάση προσευχῆς λέγοντας τά Διακονικά ἢ τά Πληρωτικά στίς ἀκολουθίες. Δέν

ἀποκλείεται, ἐπίσης, τό ὀράριο ὡς λέξη νά σχετίζεται μέ τό ρῆμα «ὀράω - ὀρῶ» (=βλέπω, ἐπιτηρῶ) ἢ τήν λέξη «ῥα» (=μέριμνα, φροντίδα). Ὁ Ἅγιος Συμεών Ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης, τελευταῖος ἀπό τήν μακρά σειρά τῶν βυζαντινῶν ὑπομνηματιστῶν τῆς Θείας Λατρείας (+1429), ὁ ὁποῖος γνωρίζει τήν ποικίλη παράδοση τῶν συμβολισμῶν, θεωρεῖ ὅτι τό ὀράριο προέρχεται ἀπό τό «ῥαῖζειν», γιατί, κατά κάποιο τρόπο, στολίζει καί καλλωπίζει (εὐτρεπίζει) τό ἄμφιο αὐτοῦ τοῦ Διακόνου. «Ὁράριον δέ καλεῖται, διά τό ῥαῖζειν αὐτόν τῇ χάριτι καί τῆς δόξης Θεοῦ τῷ κάλλει περικοσμεῖν». Καί συνεχίζει ὁ Συμεών: «Ὁ δέ Ἀρχιερεὺς βάλλει αὐτό (τό ὀράριο) τριγύρω εἰς τόν ἀριστερόν ὦμον τοῦ διακόνου, διότι εἶναι αὐτός ὁ διάκονος τῆς σμικροτέρας καί ταπεινῆς τάξεως καί ὑπηρέτης τοῦ ἐνός ἔργου καί μόνου, τοῦ διακρίνειν δηλαδή καί λειτουργεῖν. Ὅταν δέ τελεσθῇ Πρεσβύτερος, τότε καί ἀπό τοῦ δεξιοῦ ὦμου θέλει τό λάβη, καθόσον ἀξιῶνεται τότε μείζονος ἀξίας, καί τό νά διακονῇ καί τό νά ἐνεργῇ τὰς τελετάς». Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παραβάλλει τό ὀράριο μέ τίς πτέρυγες τῶν ἀγγέλων, γιατί οἱ διάκονοι «ὑπηρετοῦν τῷ Βασιλεῖ τῶν ὅλων Θεῷ ἐν τῇ τελέσει τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὡς ἄγγελοι Κυρίου διακονοῦντες αὐτῷ». Γι' αὐτό, ὅταν ἐνδύονται τό ὀράριο, λένε τό τρισάγιο ἀγγελικό ἄσμα: «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ τῆς δόξης σου». Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων γράφει ἐπίσης ὅτι τό ὀράριο συμβολίζει τίς δύο Διαθήκες, τήν Παλαιά καί τήν Νέαν. «Καταχέεται αὐτό ἕως τῶν ποδῶν καί ἐπικείται τῷ ἀριστερῷ ὦμῳ, μηνύον τὰς δύο Διαθήκας, τήν μέν Νέαν ἔμπροσθεν, τήν δέ Παλαιάν ὀπισθεν» (Migne 87,γ,3987). Ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης λέγει ὅτι ἡ διακονία πρέπει νά εἶναι στολισμένη μέ τήν Δεσποτική ταπείνωση, γιατί τό ὀράριο «τήν τοῦ Κυρίου ἀναμιμνήσκει ταπείνωσιν, νίψαντος τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν» (Migne 78.272). Ὁ διάκονος, ἐπειδὴ δέν ἔχει ζώνη, χρησιμοποιεῖ τό ὀράριο, τό ὁποῖο πρὶν ἀπό τήν Θείαν Μετάληψιν φέρει ὡς εἶδος ζώνης. Ὁ Συμεών Θεσσαλονίκης γράφει: «Διά μέσου αὐτοῦ τοῦ ὠραρίου τὰ Χερουβὶμ ἐκμιμοῦνται, τὰ ὁποῖα καλύπτονται καί περιστέλλονται τὰς ὄψεις. Καί αὐτός περιζωννύμενος μέ τό ὀράριον, τρόπον τινά, συστέλλεται καί φοβεῖται, ἐν ᾧ μέλλει νά μεταλάβῃ».

Θά συνεχίσουμε ὁμῶς, σὺν Θεῷ, στό ἐπόμενο κήρυγμα. **ΑΜΗΝ!**